

Latweefchu Awises.

Nr. 12.

Zettortdeenâ 23. Merzi.

1861.

Awischnu - sinuas.

Behterburga. No dauds Gubernementchn jaw sinua atskrehjuse, ka Keisera wisangstaku schehlastibas grahmatu no 19ta Webr. ar leelu preeku un pateizibu usnehmuschi. Maslawas kumedina nammâ isfluddinaschanas deenâ 2 reises dseedajuschî Keisera un Walsts gohda dseefma: „Deewâ us-turri muhsu Keiseru.“ — Keisers islaiddis leelu pateizibas grahmatu sawam brahlam, Leelwirstam Konstantinam Nikolajewitscham par to, ka winsch semneeku buhschanas augstas Kumitetes Presidents buhdams, tik ustizzigi un ruhpiigi ar scho leetu irr darbojees.

Wojilewa. Dnesteres uppê leddus fahzis eet, bet sadambojees pee flints leeleeem afmineem, kas paschâ uppê un nu itt ahtri par dauds leels uh-dens zehlees. Zettortdeenâ no rihta uhdens jaw 14 pehdas bij fazehlees un pufs pilfatu appluddinajis. Mallu mallâs nabbaga pilfatneeki waimanaja un brehze pehz paliga; tad nakti uhdens wehl leelaks fazehlahs un nu wis pilfats uhdena pilns. 3 kaupmanni no Kijewas saweem peederrigeem paligâ nahkdami eebrauze pilfatâ, bet paschâ leelajâ eelâ noslihe winnu sirgi un paschi tifflo isglahbahs. Polizmeisters ar 50 saldateem lifke itt ahtri plohtus no bakkeem fataisiht un tâ isglahbe dauds laudis, kas sehdeja us behnineem un jumteem brehkdami pehz paliga. Neweens zilweks paldees Deewam newa noslihzis. Par 8 deenahm uhdens bij nokrit-tis. Gubernaters nu gahda paligu nelaimigeem, jo flahbe par dauds leela.

Zelgawa. Muhsu uppê leddus 13ta Merzi fahze eet un gohdigi isgahjis; jebfchu lohti leels uhdens un daschâ nammâ ahrs-pilfatâ irr uhdens un zitti nammi stahw lâ paschâ esara widdû, tad paldees Deewam nelaimie nekahda naw notiklufe. Zaur Deewa schehlastibu lohti labs laizinsch un

wehisch ne puhfch no jubras pusses, zittadi gan buhtu leels pohsts ar uhdeni.

Rihgas ohstâ pirmais luggis ar Italias koh-fu augteem atnahzis, zitti luggi jaw stahw us ree-dina, bet jubrâ wehl leddus deefgan un Dangawâ leddus wehl naw gahjis. — Rihgas jaunu kumedinu nammu grihb taifht 224 pehdas garru, 130 pehdas plattu, 82 pehdas augstu, tâ ka 1 tuhft. 300 zilw. tur warr sehdeht un flattitees; bet makfa-schoht 262 tuhft. sudr. rubl. Tad tâ ehla. — Jauna gildes ehla nu arri gattawa un lohti lepna un gresna taifsta. Rihdseneeki schinnis gaddos itt papillam buhwe.

Gulantes Behnineenes mahte 75 gaddus wez-za, Kentes Erzogeene, taggad nomirrufe. Ohtrâ lau-libâ bij apprezza ar nelaika Behnina brahli. Beh-ninam nekahdi behrni ne bija, un tâ tad schi winna brahla weeniga meita Wiktorja palikke par Gule-deru Behnineeni. Nelaika Erzogeene bij dsimmufe Wahsemmes Kohburgas Prinzesseene, lohti teizama seewa. — Gulantê ilgaddus isrohkoht 66 millj. muz-zu (Tonu) afminu ohglu un paschi fadedsinajoht 60 millj. ohglu, jo tur mas meschu. Belgia rohkoht 9 millj. Pruhshôs 10½ millj. un Amerika 15 millj., pa wissu semmi 133 millj. muzzu ohglu. Ja to ne buhtu Deewâ appaksch semmes raddijis, tad ar muhsu mescheem wirs semmes gan nebuht ne istiktum.

Gistreikern walsti taggad darbojahs ar to, ai-zinacht un saukt tohs wihrus, kas pehz jauneem lif-kumeem nu lai irr wissu labrtu un lauschu weetneeki un runnataji tai leelâ walsts landagâ, to nu turrehs Wihne un preeksch Ungureem attal Owenê. Unguri nu meerigaki un arri taifahs us scho landagu un us sawa Behnina un Keisera frohneschannu. — Wihne fahzis degt nams paschâ pilfatâ, kurrâ bijuschas 2 muzzas ar dahrgo smarscha-uhdeni, Odekologni. Weenu muzzu isgahsuschî deggoht us eelu un tē nu

rahmä laika deggoht isdewuse parleekam jauku smar-
schu par wissu to leelu pilfatu. Skahde leela.

Turku semmè dumpis iszehlees Erzogowinas
Gubernementi; Turku wezzi eenaidneeki Montenegri-
neefchi teem stipri peepalihds, un tà tad Turku sal-
datus sakahwusch, un pohsta darbus darra. Turki
nu fa-ainajusch, tohs breefmi-
gus Baschiboschikus, kas, ja til palaisi, pohsta
darbus labprahst darra! Ir zittas weetas wiffahds
nemeers.

Dahni fa-ainajusch landagu Olsteines sem-
mè un jaunus liffumus gribb doht, bet schi turrah
stipri pehz ihsteem un wezzeem liffumeem un jaunus
ne gribb peenemt; arri Bahzsemme to ne gribb weh-
leht, un tà tad karsch jaw buhtu kahjenè, ja Spran-
tschi un Kalenderi ne eejauktohs un Dahneem ne
taifitohs par paligu, tà ka Bahzsemme ne eedroh-
schinajahs Dahnus ar warru peespeest, lai schee
darra un dohd, kas Olsteinei peenahkajs dabbuht.

Italia nekahdas jaunus nedj leelas leetas naw
notiffuschas. Garibalda wahrda-deenu Neapelè un
dauds zittas weetas fwinnejuschi ar leelu pagohdi-
naschanu.

Italia. Bahwests arween wehl stipri paleel
pee sawa prahsta un itt nekahdu padohmu ne gribb
klaufiht. Paliffchoht Rohmä ja winnu ar warru
ne iswadda. Runna Turinè par to, ka, ja Roh-
mu Wiktors Emanuels, Italias Kehniusch, ne war-
reschoht eezelt par sawu galwas pilfatu, tad par tahdu
eetaiffchoht Toskanas leelu pilfatu Wlorenzi, un arri
Neapelè ifgaddus kahdu laifu mahjoschoht. Pa tam
steizschus tataifa karea-leetas. — Kehnina Prantscha
2 brahli. Graws Franis un Kaserts ar sawu mah-
ti nu eet Minkenè, Baijeru galwas pilfatà, un Franis
prezjeschoht Baijeru Prinzeffeni.

Amerika. Jaunais Presidents Linkolns 4tã
Merzi usnehmis sawu waldischanas ammatu un
Wassintones walts landagã teizis leelu runnu. Ar
leelu gohdu un preeku winnu gan usnehmusch un
fweizajusch, bet ihsti ne warrejusch saprast lo
fluddinajis, woi winna padohms effoht us meeru
jeb us kareu, jo winna wahrdi gudri deesgan biju-
schi falikti, tà ka katras warreis no tam saprast kas
un kã katram patizzis. Jaunais Presidents Linkolns
ne buht naw peenehmis tohs wihrus, kas no at-

schkirtahm walstim pee winna bij fuhiti, jo to at-
schkirtschanu winsch ne warroht wehleht. Turpret-
tim schihs atschkirtas walstis sawu Presidentu us
6 gaddeem irr aizinajusch un eezehluschi, jaunus
walts liffumus dewusch un sagahdajoht 50 tuhlst.
saldatus.

Parisè atnahjis no Afias Siamas Kehnina
weetneeks un tè leel taifit fedles un jahjamas leetas
preefch Kehnina elewanta. Atneffis 1760 dih-
mantus, dahrgus alminus un seltu, no ka lai taifa
fedles. Paliffchoht pats klahst, kamehr gattawas.

Gistreibern un Unguru semmè aizina
wihrus un taifahs us walts Landagu. Keisers
fuhita sawas walts leetas, kas wajjaga pee krohne-
schanas, us Dwenes pilfatu. Kad tè buhs kroh-
nehts, tad Pestè (ohtrã Dohnawas kraftã), leelo
Unguru Landagu turrehs. Redsehs kã tad ees, jo
taggad Unguri gan meerigi, bet tad Landagã grib-
boht leelas leetas prassiht. S—s.

Riffinges Saline.

Riffingè dabbuju klaidri redseht, kas pee mums
nebuht naw redsams un lo us zetta Bahzsemme gan da-
schã weeta, bet tiffai no tablenes ar eisenbahni garram
fkeizjoht biju redsejis, prohti Salini, kas irr tahda
weeta, fur no fahls-awota fahli taifa. Kahdas 2—3
wertes no Riffinges garr paschu Sahles uppi pa smul-
ku ar kohkeem apstahditu zellu kalu starvã ja-eet zitteem
stiummeem, tad pee wesselibas awota Riffingè dsehrusch,
us scho Salini masgatees (pehrtees), un kas ne gribb
eet kahjam, brauz ar Dilischansi, kas ay to laifu weenu-
mehr schury un turp wadda par 12 kapeikeem. Arri
pehz yufsdeenas lungi labprahst turpu eet kappeju dsert
un iszeeretees. Turpu nogahjis, tu redst itt sawadas
leelas ehkas, arri leelas machines, kas appafsch pliffa
debbers stahw pee uppmallas. Uhdens rittens (fkeittulis) eet
deen un nakt un dsem to maktigu maschini, kas itt pamasam
lust un dsem 6 leelus dselses uhdens-pumpes (kas gullu
gull), bet ne redst nekahdu uhdeni istelloht, jo warra
uhdens-remnes fahls-uhdeni wadda appafsch semmes us
teem fahls-nammeem. No schihs machines eet allasch
4 pehdas augsti no semmes us maseem eisenbahnes schkeh-
nehm un ritteneem itt taifni, bafks pee bakka galla allasch
ar dselsehmu peetaifihts, warrbuht kahdi 30 tahdi bakki,
weens pee ohtra galla peetaifihts, lihds ohtrai leelai ma-
schinei, kas ahtrã pee smukka leela muhra namma stahw.
Schi garva bakku rinde itt pamas fufedamees allasch
kahas pehdas eet us preefschu un atfal kahdas 2 pehdas
atpakkã un tà ar stumfchanu eestumj un atfal ar will-

schann iswelf tabs 6 leelu djeschu pumpu stanges, fas arri schinn obtrâ maschinê. Bet nu mannim paprecksch jastabsta par tahm ehlâm. Tai muhru ehlâ leelâ angstâ istabâ irr fahls-uhdena affa. Wina urta ar urbschannu, wairaf tã 1 tuhst. pehdu dflka. Gribbejuschi wehl dflkati isurebt, bet semmes swahrpst nolubst un darbs bij ja-attahj. Affai labdas 5—6 pehdas zaurmehrã; wina ar ziriteem ofmineem appaki ismuhreta un stips maktigs warra wahls qull us affas mittes. Sahls-uhdens werd ar spehku us augschu un no schi uhdena weenumehr pulks muttulu ar ohglu-slabbjumu iszellsahs un gribb gaisã dohtees ar tahdu spehku, fa warra wahls tilko tohs warr sawaldihl un tadeht trihjedams ween trih; bet swarrigais wahls ne wehl iset un nu schim ohglu-slabbjuma gaisam ja-est pa warra truhbahm affas mallãs us teem kambareem, fur stiumee tad masgajabs wannãs schinni ohglu-slabbjumã, ja dalters pawehlejis. Tai nammã wehl zitti kambari, fur atfal zitti masgajabs skaidrã fahls-uhdeni. Jo tabs leelas maschines weena pumpe no fahls-awota ispumpe fahls-uhdeni un ar warra truhbahm to eewadda tais wannãs, fur masgajabs, atfal zitta pumpe ispumpe fahls-uhdeni un pa warra truhbu wadda scho uhdeni 3 werstes tahku appalsch semmes lihds Riffinges leelo un lepno masgachanas nammu pilsatã. Schi nammã irr wairaf nekã 80 masgachanas istabu. Ikkatrã istabã sapa, frefhs, galds, speegelis, teppdekkis, palags, dweelis un fsharba wanna grihdã; pee schibs 2 warra truhbas ar greechannu gaisã, tã fa no meenas auktu no ohtrãs karstu fahls-uhdeni zil wajaga wannã warr eelaist. Zebfchu til ne wiffds nammõs, fur sweschi mahjo, arri warr masgatees, tad tomehr schibs 80 istabas naw tulschas un allasch jagaida, ja pee laika ne no-est masgatees. Til dandf to sweschu irr Riffingã.

Bet un buhs grubti israbdiht to fahls taiffschannu. 1 tuhstobts un 5 pehdu garrã rindẽ pee fahls-awota stahw 3 sawadas ehlas. Us eeraktahm bakku lahjahm 5-6 pehdas no semmes no plankahm taifibts pahris affu platts stips grihds ar us kantes listahm plankahm abbejãs mallãs, tã fa uhdens tẽ warr gulleht un ne isteff. Tã tas irr no weena ehlas galla wifszaur lihds ohtram gallam, un redsi, ta widdeja ehla irr wairaf nekã 600 pehdu garrã. Us 6 woi wairaf affu angsteem stahwu eerakteem balkeem jumts irr taifibts, un leelakai ehla par widdu wehl appalsch refus toprnis bes spizges. Appalsch scho ehku jumta no behnina lihds tam grihdam, no namma weena galla lihds ohtram gallam, allasch par grihda widdu irr garrã feena, fapibta no ehrlschu sarrineem (Weißdorn). Tahdas tabs 3 garras ehlas. Maschines leelas pumpe nu ispumpe no fahls-awota to uhdeni un ar fawu leelu spehku to uspumpe un eedfenn tai tohrnã, fur augscham uhdens sakrahjabs tohrna angstã istabã.

No turrenes fahls-uhdens ar rennehm tohp waddihts un uestell weetu weetahm augscham, us to garrã ehrlschu feenu, un nu ne-istaitamãs pillitẽs pilledams no weena ehrlschu sarrina us ohtru tuhstfesch reifes kridamas no sarrina us sarrinu nofriht beidsjohr semmẽ tai leelã garrã namma grihdã, fur nu lohpa uhdens fateff. Allasch to tezzina us to ehlas pufsi, fur wehisch pubsch jeb faule spihd. Ja wifs uhdens fatezzejes, tad atfal ar to maschini no grihda to uhdeni uspumpe tohrna istabã un tapat atfal winau leel novillinaht garr to ehrlschu feenu un tã nu ar to paschu uhdeni darra 3 woi 4 reifes, pirms atfal no affas jaunu uhdeni uspumpe tai paschã nammã; tadeht schee nammã tabdi taifiti.

Kalabhdã tã darra? Redsi, pee fahls-awota-uhdena, jebfchu winsch irr lohti klahr, fã jaw awota uhdens, ne irr dandf fahls, bet ta leelaka dalka irr leefs uhdens, un wehl klacht wiffada semme un wiffadas leetas, to latwiffi ne stinu isteift, un fas ja-atschker no fahls dalkahm. Pa teem ehrlschu sarrineem pamais un milljomu pillitẽs notezzejeht lahgu lahgham, faule un wehisch ispubsch un mafina to seko uhdeni, un atfal tabs neredamas smalzinãs semmes un zittu leetu dallinas nopillejohr peckerahs pee teem ehrlschu sarrineem un tẽ peekalt*). Tã tad nu ar illatru reift, tad fahls uhdens notezzejtis un sakrahjees atfal tai grihdã, jaw irr skaidrafs un jo fahligs palizzis. No awota nahjis uhdens gan smelke fahligs, bet arri ruhltis un stabbs, bet ohtrã lahã novillinahts irr 3 reis jo fahligs palizzis un til ruhltis un stabbs wairs naw. Atã reise pillinahts schinnis nammõs, uhdens nu irr lohti stips fahligs palizzis. Nu pa truhbahm appalsch semmes schis stwrais fahls uhdens noteff zittõs muhru nammõs, fur dshwo Salines Inspektors jeb meisteris ar saweem selkeem un strahdneekeem, un fur ihwafschã nammã atfal leeli katli. Tẽ nu tas uhdens tohp til ilgi wahrhts, famehr ar uhdens garrineem iset til ne wis uhdens gaisã un katlã paleef flapja fahls, fã beefa putra. Tad scho isnemm no katleem, eeleef warren leelãs pannẽs, appalsch furrahm sehna ugguns, fas

*) Kad 5 gaddi fahls uhdeni garr tahdu ehrlschu feenu tezzinajufchi, tad schi wairs naw derriga, bet ja-saheda un no jauna japeeyim ar ehrlschu krummeem. Jo tabs smalzinãs semmes, mahls un zittu leetu dallinas, fas fahls uhdeni hijufschas un peefchufsches pee ehrlschu krummeem, ar laifu 10 kapeiku beefa kabrtã weelipf pee illatra sarrina, un tad schi kabrtã paleef til zeeta, tã smilfchu afmins. Daschu tahdu sarrinu esnu nolawis un pahraeffis mahjãs. Salines strahdneefti pee tabs ehrlschu feenas arri peefart pulkes, putnu ligdu, ir masu noschautu putniku, woi putna pautu; un tad tahda leeta 4 gaddi tẽ pahabrtã hijufe un fahls uhdens allasch pah to pilledams irr tezzejis, tad schai leetal arri wifkaplabrt peefchufsches un weelippufe tahda beefa kabrtã un palltufe it tã mifa no afatna. Tad strahdneefti to isohhd par pahri wimberu teem weefsem, fas tẽ nahf masgatees jeb zeereht.

to beidsamu flapjumu no fahls isdjenn abrá, un nu atleekahs fanfa, balta, smalka fahls, kas nu derriga us ehschannu. Rehnina usraugi un teefas lungi nu klast, fahli leel fanemt, nofwert, fapalkast un nowest fur pawehl.

Kahdu werfi tablasti no schibs Salines bij webl ohtra jo leelata Saline arri pee Sables nywes us augfchu, bet te naw ta cetaisihts preefsch masgashanas. Mannim teize, ka fchi fahls taifschana maffajobt til leelu nandu, ka pee ta awota-uhdena effobt til maj fahls-dalku, ka Krohnim ne effobt no tam nelahdi leeli pelni, un tadebt tur fahls ne zil lehtaka neká pee mums. Tadebt Baijeen ir Prubfchu walfti gribboht atfacht wiffas tabs Salines, kas leelu pelnu ne dohd, un tiffai tats Salines webl fahli taifcht, kuxeru awotas irr labbi stips fahls, uhdens.

Kiffinges weeseem par islusteschanohs allasch par 5—6 neddelahm, jo ilgati tiffai retti tur kahds weefis paleel, darra ta. Sa-izina Saline nolittá deená un stunda wiffus weefus. Tad aptur wiffas maschines, lai uhdeni ishpumpedamas awotam spehku ne panemm; nu attaisa awota wahlu un ne zil ilgi, redsi — tad 1 tuhft. pehdu distkais awota-uhdens ar wiffu fawu spehku fahl dohtees un schantees no femmes un zaurumu abrá, zellahs un pazekahs allasch augstati labba wihra refnumá maltigais uhdens stabs, famehr 84 pehdas augsti gaisa pazehlees. Isfchaujabs nu weenumehr ar leelu trohlni un brihnischkigu spehku, schuabdamas, burbuledamas, sprehgadamas un augfchgallá baltás puttes puttedams un pahrdallidamees milljonu milljonu puttu lahstés, tad nofricht femmé, un faulé lahstes nu spibd fá schkists fudreabs un dihmants. Tibri brihnumis redseht. Kad labbu laiku wiffi isflattijnschees, tad atkal palaisch maschines walkam, tabs maltigas maschinu-pumpes atkal fahl strahdabt un appalká awota uhdeni pumpeht un truhbés eerant, ar to panemm awota-uhdenim spehku us augfchu dohtees; japaleel lehnakam, ne zekahs wairs til augsti, uhdens stabs paleel semmaks, jo sems, famehr spehks tam ar pumpefchannu panemts, stabs nofrittis affá un nu atkal warra smaggu wahlu affai warr uslift, un paleel wifs lá bijis. Bij brangi flattitees, bet unahze til maltigs leetus, ka weefu pulks isfchkihde mallu mallás, ne finnaja fur palift un leelata weefu dalka Kiffingé lahjahm pahrahze lihds kreklam flapji.

S—3.

Stikkohts ffohderis.

Kahdás mahjás ffohderis weens patš istabá strahda. Saimneeze eenefs pohdinu peena, nolcek pee seenas us plauktu preefsch saruhgshanas un ais-

eet. Kalle naschle gribb tuhlin pohdinu apraudisht, istaisa no gultas lihds pohdinam labbu lehzeenu; bet tiffai ar preefschlahjahm pohdina mallu safneegusi, gruft ar wiffu pee semmes. Paschu laiku eenahf saimneeze un reds wiffu, kas te notizis. Kalki tuhlin notwehrusi, eebahsch maifá, eet pa durwim eerohfscha melleht ar ko kalki pahrmahzihht. Strohderis peefrehjis kalki no maifá islaidis un eebahsis saimneezes wezzo seemas zepपुरi. strahda atkal fawu darbu itt lá saimneezes darrischanas ne gribbedams jauktees. Nu eenahluft saimneeze ar to preefsch tam israudfitu eerohzi, fahl pa maifu fist, lá dsiwes (dsijas) welleht. Strohderis fahl stahht par pahrluhdseju, ka nu jau ganna effobt; jaw pa dauds to nabbaga lohpinu nowellejoti, lai jau nu laifchoht lauká! Sinnams, ka ir saimneezei jau tá rahdisees; jo wiffas dusmas jau bijusi islaidusi. Rehmusi nu maifu, gribbedama kalki iskrattihht. Bet te iskruttusi ne wif kaffe, bet paschas wezza seemene! Saimneezei nu bijis ko fplauditees, ir pasmeetees.

Zahnis Tammusch.

Stahstinsch.

Kahds wezs un gudrs wihrs bij us weefibahm luhgts. Ahtruma tas bij tahdus fwahrkus apwilzis, kuxeru labbas peedrohlnes wihle drufzin bij isirrufe. Jauns sohbgallis to nomannidams peegahje wezzam gohda wihram klast un fazzija: „Aré, zee-nigs ffohlmeistersa lungs, ko es redsu? te no peedrohlnes augsta gudriba flattahs abrá!“ Wezzais ne gribbedams ar tahdu jaunu gekli eelaistees, stahweja fluffu. Bet sohbgallis gribbedams, lai wiffi to dsird, fazzija tohs paschus wahrkus ohtru reis. Us tam nu wezzais ffohlmeisters itt meerigi atbildeja: „Zuhju taifniba draugs. Augsta gudriba flattahs no mannas peedrohlnes abrá, un leela mukliba flattahs peedrohlné eefschá.“

J.....i.

Zahs mihklas usminneschana kas
11ta Pri.

Treppe.

D. P.

Brih w drikkcht.

No juhrmallas-gubernements augstas waldfchanas puffes: Collegienrath G. Blaese, Censor. Jelgawá, tal 21. Merzi 1861.
No. 48.

U w i s c h u

Missiones

Nr. 6.

peeliffums.

f i n n a s.

1861.

XLVI. Par Deewa walstibu paganu starpā.

11. Awrifas wakkara-pusses malla.

(6)

(Slattees Nr. 5.)

Kad par Sierra-Leones un Liberias Mohru draudsehm warrejam ihsti preezatees, tad par tahm leetahm, ko par Sohbu-juhmallu dsirdefim atkal gauschi jabehdajahs. Arri tee Mohru wehrgi, kas par brihw-landim atlaisti, irr apmettuschees. Semme tapat augliga, ka tannis zittas mallas, ko jaw dabbutjam pasiht, un jo wairak te redsamas plattas un brangas plawas. Gais te til neweffels irr ka zittur un semme ne pahrlaeku pahrnemta no mescheem un krummeem, ta ka ar masaku puhlinu semme apstrahdajama. Leela uppe, ko sauz par Kawalli pee pascha ohsta lihds 3 werstehm platta un lihds 50 juhdschm us augschu kuggeem pee-eetama, te eegahschahs juhra, un nekur ne truhst labu un wesseligs uhdens. Te dsihwo Mohru zilts, ko sauz par Greibo (Greibo). Ta naw wis til duhschiga us kaxu un affins-isleeschanu, bet pascha tumschaka mahnu tizziba padohsta. Garx wissu scho juhmallu wehrgu-kuptschu ka wannagi usmettahs.

1831ma gadda Seemel-Amerika wehl zitta beedriba cetaisijahs, kas apnehmahs brihw-laišteem Mohreem peevalihdscht, ka tee warretu sawu tehnu semme, Awrifā, atkal apmestees; beedri nospreede, ka illatram, kas no winneem paliga gribbeja dabubht, bij ja-atstahjabs no wisseem stipreem dschreeneem. Beedri nosuchtija papreesch kahdu dakteri All wahrdā, lai ismeklejoht derrigu weetu; schis to semmes gabbalu ap Balmu-ragga par labbako atradde un te kahdu semmes stuhri 4 juhdses garxu un tikpat plattu no teem eedfihwotajeem nopirke,

50 juhdses tahku no Monrowias, Liberias galwas pilfata. 1734ta gad. turp nonahze tee pirmees no teem beedreem isfuchtiti brihw-Mohri, un ne zil ilgi tad itt smukki te cetaisijahs. Wehl tai pascha gadda Amerikas missiones beedriba turp nosuchtija missionaru Jahni Wilsonu, kas ar sawu laulatu draugu un ar weenu Mohru brihwneezi, ko par skolmeistereeni bij peenehmis, no teem laudim ar labbu praktu tappe usnemts. Tikko schee trihs to bailigu drudsi bij pahzgeetuschu, tad arri tuhlin eefahze sawu sw. darbu. Pats to preezas mahzibu no Jesus Kristus fluddinaja un laudis labprakt to klauhsijahs; tahs abbas seewinas eezehle floblu, un dauds behrnu bij ko ne warreja peenemt, jo tahs skolmeistereenes ne spehje wiffus mahziht, til leels pulks speedehs pee winnahm klast. Deewa swesh-tiba azzim redsoht pee teem paganu laudim wairojahs, bet tee zitti missionari, kurras pehz suhtija, wiffi ihlsu laiku apmirre, un no 1837tam gaddam arri tee no paganeem, kas jaw Kristus mahziba bij peenehmuschu, atkal palikke remdeni sawas firdis. Bet Wilsons ne-apnizzis strahdaja jo spehzigi; winsch pahrtulkoja Mateusa un Jahna Ewangelimus Greibu walloda, un redsi! tas Deewa Garx atkal fildihst eesildija tahs augstas kauschu firdis, ta ka pehz pahri gaddeem warreja wehl ohtru missiones stanziu cetaisiht, nezil tahlu no Gabun uppes ohsta. Te ihpaschi trihs Mohru wirsneeki paschi pee Kristus atfihschanas nahlfuchi spehzigi puhlejahs ap wiina walstibas wairofchanu, un ne pawelti; jo no wissahm mallahm laudis fahze luhgt, lai wehl wairak mahzitaju un skolneeku pee winneem atnahktu, ta ka Wilsons us saweem Amerikas beedreem warreja rakstihst, kad arri simts mahzitaju suhtoht, to ne buhtu par dauds. Pats winsch lihds ar kahdu Mohru mahzitaju pa Gabun uppi

tahtu us augſchu brauze un tē dabbutja eepaſihteēs ar zittu Mohru zilti, ſo ſauz Pongweeſchus, kaš par wiſſeem zitteem Mohreem irr ſnuffi un ſtipri laudis. Wehl arri zitta Amerikas miſſiones beedriba, ſchurp noſubtija ſawas miſſionarus, no 1836tam gad. ſahloht, un ſchee cetaiſſija dauds zittas miſſiones ſtanziās, pahz zittahm Kawallu un Tabu. Bet pehz winna darbs daſchadi tappe apturrehts, wiſſuwairaf zaur karra-breeſmahm, kaš zehlahs no teem paganu laudim, kurreus no pirma galla til zaur kahdeem Amerikaneru karra-kuggeem warreja ſawal-diht, lihds kamehr tee pagani atkal pee meera greeſehs. Bet 1843ſchā gad. wehl dauds gruhtakaš breeſmas un behdas zehlehs, kaš arri taggad wehl draud ir tam miſſiones darbam, ir teem jauneem dſihwotajeem pehdigu pohſtu, un tahs paſchas behdigas leetas, ſo dabbutjam dſirdeht par Turga ſallahm leelā Kluffā juhrā, ir tē nu redſamaš. Sprantſchi ſcho juhraš mallu ar warru grihb pee ſewis raut, un winnu Kattoku miſſionari publejahš zil ſinnadami tohs Ewangeliuma miſſionarus apſpeest un winnu darbu iſpohſtiht. Tai peeminetā gaddā Sprantſchi peelaide pee Gaban uppeš, lihds ar winneem ſeptini winnu tizzibas mahzitaji. Nu-tee pee ſchahš uppeš, ne zil tahtu no winnaš peeminnetas miſſiones ſtanziās, uſtaiſija krepofſti. Dhtrā gaddā weenu no teem Mohru wirſneekem ar wiltu peelabbinaja, ka taš grahmatu paraſtija, ar ſo wiſſu ſawu ſemmi padewe ſem Sprantſchu wal-diſchanaš, tā ka taggad wiſſa ta Ewangeliuma miſſiones ſtanzia kaš pee Gaban uppeš, Sprantſcheem peeder. Kad pehz to wiltibu manija un taš peewiltš wirſneekš tadeht luhgſchanaš grahmatu noſubtija pee Sprantſchu Gubernatera, tad ſchiš to grahmatu ſaplehiš to wehſtneſi ar launu aiſ-dſinne prohjam. Tā nu rahdahš, ka atkal weena no tahm weetahm, kur Ewangeliuma wehſtneeſchi ſkaidru Kriſtuš mahzibu teem nabbagu paganeem ar leelu ſwehtibu ſluddinaja, no zitteem irr iſpohſtita. Bet draugi, zil ſchehl mums arri par to, tomehr muhſu zeriiba irr taš Kungš, kaš ar tē zaur wiſſahm breeſmahm ſawam wahrdam warre doht uš warreſchannu.

Tahtaf gare juhrmallu nahkam pee Selta-juhrmallas. Tā ſcho mallu noſauz, ka ſudraba, dſeſeš, kappara un zittas tahdas leetas tur ne at-rohn, bet ſeltu ween. Schaura ween mallina ſel-

laš ſemmes, tad beeſi kupli meſchi, un pehz teem augſti ſtahwi kalni. Gaiſš tē par dauds neweſſe-ligš, un beš ta nahwiga drudiſcha tē wehl zittas gruhtas ſlimmibas; laudim uſkriht, ſtarp zittahm negantš kaſchkiš, zaur kurreu zilwekam dſihwojoht lohjekti nopuht. Tomehr mantas kahrigi Giropoš laudis no ſeem laiſeem tē apmettuſcheeš; jaw 1482 gad. turp nonahze Portugiſchi; bet kad tee tohs ee-dſihwotajuš neganti ſpeede, paſchi ar laiku pehdigi tikke iſnihzinati. Pehz atnahze Gulenderi un tē uſtaiſija pilſatu Kap-Rohſt ar kahdeem 15 maſeem krepofteem, wehl arri Ollenderi, kaš pilſatu Olmiru, un Dahai, kaš krepofſtu Kriſtiansborgu uš-zehle. 30 juhdſeš no juhrmallas uš augſchu irr Aſchanteeſchu leela walſte. Šchi Mohru zilts par zittahm duhſchiga uš kauſchanohš un aſſiuš-ieleeſchannu, un wiſſuš zittuš kaiminu ziltiš ušwar-rejuſi, ihpaſchi Wantinš zilti, kaš paſchā tum-ſchakā buhſchanaš dſihwo, un Mantas zilti, kaš meerigi laudis un ſemmes-koſpeji. Par ſcheem ab-beem Aſchanteeſchi kā ihſteni warraš kungi walda. Tiklai maſa walſtiš, ar wahrdu Akra, winneem prettim turrahš un ar andeli druſzin wairaf prahtu dabbutjuſi pazillaht.

Gr.

(Turplikau wairaf.)

Latweeſchi Jeruſalemē un Jggauni Samarā.

Ka Latweeſchi dabbohn reiſoht uš Oſlanti un Portugali un Italias ſemmi, ta waitš naw ſweſcha leeta; ar tahdeem ilgadduš fateeku ſawā draudſē. Nettali dſird, ka jaw ſahkuſchi Miſſionaru ammatu dſiht; bet ſcho ſeemu pirmu reiſi pahriš no muhſu tautas brahleem waigu waigam eſmu redſejiš, kaš paſchā Jeruſalemē bijuſchi.

Buhs kahdi 3 gaddi, ka muhſu augſta Keiſera brahliš taš Leel-Admiralš Leelwirſtš Konſtantinš Nikolajewiſch, prohti: juhraš karra-ſpeh-ka wiſſaugſtakaiš wirſneekš, ar 3 kuggeem nobrauze uš Sibrias ſemmi. No Jawaš, kaš wezza Toppe Ap. ſt. gr. 9. 36., deſmit juhdſu no Jeruſalemē, kur wiſſi zellineeki, kaš uš Jeruſalemi dohdahš, mehdi pee mallas braukt, arri Leelwirſtš Konſtantinš dewahš uš ſwehtu weetu. Zil naw uš kuggeem, kaš maſtigi dſihrehs un wehlejahš turp kahjahm noſtaigahht, bet ſinnamš wiſſeem jaw ne

tiffe ta laime, kahdeem peezdesmits no matroscheem no daschadas zilts un tizzibas — tikkai Schihdeem ne bij wehlechts — bij lohjes wilkt. Kam kritte, tam kritte. Stary scheem arri zitti no muhsu Latweefchu brahteem. Ar 2 tahdeem laimes luttleem man gaddijahs satikt, kad atkal pa zellu us Rehweh, fur teem sawa Krohna deenasta, jo tur, ka sinnam, weena dalka muhsu Kreewu juhvas karraspehka. Bij atrassijuschees kahdu brihdi sehrst Kursemme mihta tehwu semmité un sawus raddus Nerretas draudse apmekleht un scheem un zitteem tizzibas beedreem istahstiht wissus tohs brihnumus, fo tee dabbujufchi redseht pascha Jerusalemé. Scheit, fur ar leelu gohdu un trohlfni Reisera brahli fanehmufchi tee kristigi waldineeki, arri kahds spohschums atmettehs par winna kuggu laudim un tohs laipnigi wisszaur apfahrt wedde un wissu rahdija un pa kreewiski isteize. Pats Greckeru Patriarks, pr. augstakais Biskaps, katram par peemineschanu dewe rohká leelu bildi, fur nosihmetas tahs wisswairak wehra nemmamas weetas un daschas Greckeru, Lateineru (Kattofu), Armenjeru un Sivereru basnizas, kas wissas kohpa prederer pee swehta kappá basnizas, kas us alminainu klinti prett seemeli un rihta pussi. Te preeksch durwim Turku saldafi stahw par fargeem. Ge-eijohht us deenas widdus pussi parahd to fw. weetu, fur tas Kungs tappe krusstá firts. Ta zittlahrt krahshua Jerusalemé azzim redsoht nu kalpa gihmi nefs par sohdu sawas netizzibas un grehku. Tadeht arri Juhdeem tur jadshwo kahdá stuhrité un jareds Deewa taisnas teefas. Weetahm tahs wezzas is-pohstifchanas druppi wehl rahdahs, masa pilfatina un pawissam nabbaga buhshana bet kristigai dwehfelei irr fo atskahst un manniht, kad skatta us teem wehl atlikufcheem atmineem ta zittlahrtiga Deewa namma, kas puschoja Ziana kalnu un gohdigeem luhdsejem itt sawadá un glihtá gaisminá parahdahs Golgata un Kristus kaps.

Heds arri warren dailu Mosche pr. Turku balnizu, fo sawz El-Alfa, kas apstahdita ar eljes un oranschu un zihpressu kohleem; no wissahm pusseem us-buhweti, ka jaw Sahlamana laikós Jahu. 10, 23 preekschnammi ar skaisseem pihlareem, rihta pusses waheti stahw aisshlegti, jo walda wezza tizziba pee Muamedanereem, ka zaur scheem wahrteem sawá laiká Kristus laudis ebraufschohht pilfatá un schai

par lungeem palitschoht. Par skaisstaku ehku scheit usteize to Ewangeliuma tizzigu wahju nammu, kam nu wairé naw tikkai mas luhgshanas namé. bet jauna basniza. No schihs us Ziana pakalneem uštaitas basnizas muhsu Wahju tizzibas beedru, effohht brihnum jauka skattifchanahs pahri par wisseem zitteem basnizas tohrneem lihds eljes kalnam. Mahzitajs Dr. Valentinus muhsu Latweefchu weesseem katram bij dewis lihds ihpaschu rakstu par apstiprinashanu, ka teescham Jerusalemé bij bijufchi. Mas gaddu atpakkal zella-staigataji wehl likkshs ar uggunigu dselli eededsinahst kreisá rohká to wahrdu Jerusalemé un gaddu, kad tur bijufchi, par shmi un skaidru leezibu teem, kas ne gribbeja tizzeht, ka teescham fw. weetu dabbuja redseht un pastaigahst. Bij pateesi preeks, muhsu Latweefchu brahlus dsirdeht stahstam par tahm swehtahm weetahm, fur Pestitajs mihtais pats bij staigajis labdaridams, fur sehjis dsihwojohht labbu sehku un jo dahrgu un augligu mirstohht. Sirds teem firsstohht palikke filta un azzis pilnas preeka un pateizibas prett sawa Deewa laipnibu. Mahjás itt preezigi bij pahrnahkufchi lihds nefdami faldu un pastahwigu peeminnu.

Re tizzu ka tápat buhs ap sirds muhsu Jaggauu brahteem, kas us Samaras Gubernementi dsiká Kreewusemmé pehrn bij nostahgajufchi, tur peemestees. Tee kas kahroja gahrdaku maiss ehst neká tehwa semmé, mugguru schai greefdami, irr ka meschá eeklihduschi. Tizzeja willigahm mehlehmi un ne sinneja neneeka no tam, kas tur irr un fo tur prassa un wajaga. Geraschas, walloda, gaisé, wiss pa swefchu un nu nabbageem tibri pohsts klahst. Naska paschas Samaras Awises tá. Teem semneekem, kas pehrn ruddeni no Jaggauu semmes pee mums atnahkufchi, labbaki ne eet, neká pimejeem, kas 1860tá gad. pawaffaras un waffaras laiká atnahkufchi scheit mittinahst. Barriba naw tahda, ka mahjás raddufchi, salki semmes augti lehti teem dewe sirt, leels pulks nomitre un kas no nahwes wehl isglahbuschees speedin speeschahs atkal behgt prohjom us neewatu tehwu-semmi. Bet fur nemt nandu? Itt ihpaschi, ar fo schinni bahrgá seemá apsegt kailas behrnu meefas? Un maisses truhkums wisseem. Notikke, ka zittus ka wasankus polizejas teefas fanehmufshas. Lihds schim Samaras pilfatneeki wehl ne bij redsejufchi laudis us sawahm eelahm, kas ubbagós gahje, kamehr schee swefchi-

neeki atnahze. Wiffi nowahrdsinati un nomehrdeti isflattahs un wiffi tomehr ne warr ruhmi atrast wahju nammös. Gohdigs un schehlstrdigs birgeris Zwan Mikailowitsch til ne dabbuja sinnaht no teem noschelojameem kautineem, teem tuhlin gallu un naudu atfuhrtija. Kaut jel pee laika apdohmatu: Baleez eelch semmes un usturrees ar peertizzibu! Dahw. ds. 37, 3. Kn—m.

Zanna sinna.

No Awritas. Kad tas Kehninsch no ta semmes gabbala, fo Dahomeija fauz, bij nomirris, tad tiffe tur dauds tuhftoschi zilweli upureti, tam nomirruscham Kehninam par gohdu. Kaut gan Calenderi tam pretti irr, tad tomehr redsejusch, las no weena fugga ween 1 tuhft. 500 wehrgu preefsch nokauschanas tappe atwesti. Deewe sinn, woi tee nabbagi to sinna, tad winni preefsch tahdas uppurefchanas tappe westi un tur famu gallu dabbus. D. P.

Sluddinaschanas.

Kabilé irr dabbusami labbi dedsnati **steegeki** par 9 rubl. un labbi **dakstini** par 11 rubl. — tuhftosht; fã arri labba darwa muzzás, 25 kap. f. par pohdu. 1

Kabilé irr jauns **firgu-tirgus** cezelts, furru schy gaddu, arri nahtamös gaddös, tai 18ta Aprili noturrehs. 2

Ne

```
z
```

ehnts **waggare** tohp mehlehts. Klatafas sinnas dabbohü Zelgawá, Katrihues eelá, nammá **Nr. 124.** 1

— Atrasts —

tai 9ta Webruari walfarã f. g. us leelzetta, no Zelgawas Grimes tilta libds Dohbeles un Luffuma zellam, weens **hakkis** ar wiffadahm drahnahm un fattuhnu 100 rubl. wehrtibã. Kam tas peederr, lai 6 neddelu starpã to sché apleezina un maffas fã arri atrastchã nu atlibdsnadams, pretti nemu. 2

Kabilés pagasta teesã tai 2tra Merzi 1851.

(Nr. 66.)

Pagasta wezzakajs **Frih Bahwer.**
Teefas skrihw. G. Jungbahn.

Ta Krohna muishas **Friedrichslustas** muishas waldischana darra zaur scho sinnamu: Ka pirndeen tanni 17ta **Aprili** f. g. Lufesmuishã, furra no Zelgawas 3 juhdes un no Dohbeles 7 werstes tahlumã irr, tiks wiffadas wirtschaptu leetas: ffappi, galde, frehli, ratti, daschadas maschines, jaw fassaldita behrsu malka, bakki, un arri kohlu ehlas furras pahri par to Inventariumu stahw, prett flaidru naudu pahredohtas. **Friedrichslusté** tanni 9ta Merzi 1861. 1

(Nr. 32.)

G. Engel,

muishas waldischanas wahrã.

Weens ne

```
z
```

ehnts **dahrsnecks**, ar labbam peerahdischanahm warr tuhliht weetu eelch **Prancka-Seffawas** muishas dabbusht. Klatafas sinnas tohp turpat, woi Zelgawã eelch pasta eelas **Prancka** zeeniga funga nammã dohtas. 3

Annas muishas **Waltaja Krohgã**, tiks tanni 3schã **Aprili** f. g. us uhtrupi pahredohti sirgi un bruhketas ir jaunas firgu branamas leetas, fã arri gohwis, gutlu drahnas un daschadas wirtschaptes leetas. 3

Wabbibas un prezzu tirgus Kihgã tai 18. Webruari un Leepaja tai 11. Webruari 1861 gaddã.

M a l f a j a p a r :	Kihgã.		Leepaja.		M a l f a j a p a r :	Kihgã.		Leepaja.	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
1/2 Eschetw. (1 puhru) rudsu 200 libdi	2	10	2	15	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses	1	—	1	10
1/3 " (1 ") fweeschu 340 —	3	60	3	50	1/2 " (20 ") tabala	1	25	1	40
1/3 " (1 ") meeschu 185 —	1	95	2	—	1/2 " (20 ") schëhtu appiuu	—	—	2	75
1/3 " (1 ") ansu . 125 —	1	30	1	15	1/2 " (20 ") schab. zuhfu gall.	2	60	2	—
1/3 " (1 ") strau 250 —	2	70	2	60	1/2 " (20 ") frohna linnu	2	45	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudsu milt.	2	—	2	—	1/2 " (20 ") bracka linnu	1	75	1	20
1/3 " (1 ") bihdelet. 250 —	2	80	2	75	1 muzzu linnu fehflu . . . 6,50 libdi	7	—	7	50
1/3 " (1 ") " fweeschu mil.	4	60	4	—	1 " filku . . . 10,50 —	11	—	10	—
1/3 " (1 ") meeschu putraim.	2	80	2	75	10 puddu farkanas fahls . . .	5	25	4	60
10 puddu (1 birkawu) feena . 350 —	4	—	2	—	10 " baltas rupjas fahls 5,00	5	25	4	60
1/2 " (20 mahrz.) fweesta 380 —	4	—	3	50	10 " " smalkas " . . .	5	25	4	60

B r i h w d r i k k e h t .

No juhsmallas-gubernements augstas waldischanas puffed: Collegienrath G. Blaesé, Genfvr. Zelgawã, tai 21. Merzi 1861.